

NASVETI

Vakuumsko izrazje

Pri lektoriranju tekstov za naše glasilo pa tudi pri drugih strokovnih spisih je opaziti, da pišoči niso preveč kritični pri izbiri pravih (pa tudi pravilnih) besed ali izrazov. Zato smo se to pot odločili, da v NASVETIH objavimo zbirko izrazov, ki jih je privzela terminološka komisija že leta 1985 ob pripravi knjige Vakuumske tanke plasti, ki je v zelo okrnjeni obliki izšla leta 1990 v spomin na pokojnega dr.E.Kanskyja. Tudi novi slovenski pravopis ni preveč spreminjajoče posegel na vakuumsko področje, zato lahko trdimo, da je slovarček nekaterih vakuumskih in nevakuumskih izrazov kar pravi in se ga bomo pri naši reviji trdno držali. Pri slovenskih izrazih, urejenih po abecedi, bomo navedli tudi angleške, tu pa tam še nepravilno obliko.

Bralce prosimo, da nam pomagajo razširiti ta "slovarček" z novimi in lepimi slovenskimi besedami. Na koncu smo dodali nekaj "izzivov", da bi preskusili vašo iznajdljivost in znanje. Nagrad sicer nismo razpisali, ampak vaše predloge bomo objavili.

Slovenski izraz	Angleški izraz	NEPRAVILNO (* : ne priporočamo)
● bliskovno naparevanje	flash evaporation	fleš naparevanje
● čistota (= čistost), čistoča/nečistota, nečistoča; Npr.: Čistota kovine 99,99%; nasprotno od čistoče pa je nečistoča ali umazanija		
● čiščenje s plazmo	glow discharge cleaning	"glimanje"
● določanje značilnosti (lastnosti)	characterization	
● doravnavanje (uporov)	trimming	trimanje
● elektronski curek	electron beam	elektronski snop
● elektronska puška, top	electron gun	
● enoatomska (enomolekulska) plast	monolayer	
● enoslojna plast (v optiki)		
● enota mbar oz. Pa (paskal)	mbar, Pa	pascal, Pascal
Pozor! Vse enote pišemo z malo začetnico in tako, kot jih izgovorimo. Zgledi: amper (A), volt (V), bekerel (Bq), grej (Gy), herc (Hz), džul (J), kilovatúra ali kilovat-ura (kWh), njuten (N), om (Ω), luks (lx), simens (S), sivert (Sv), paskal (Pa), vat (W), veber (Wb) itd.		
● fazna premena	phase change	
● gostota plasti (mg/mm^3)	film density	
● grelnik	boiler	grelec
● ion	ion	jon
● ionsko nanašanje	ion plating	plati(ni)ranje
● ionsko getrska črpalka ionsko-getrska črpalka	ion getter pump	ionskogeterska, ionsko-geterska
● izkoristek, dobít	yield	izplen
● izvir, vir (ionski, elektronski, naparevanja)	source	izvor
● kermetna plast	cermet film	cermetna plast, film
● kondenzirati se (snov se kondenzira, se zgosti)	condense	snov kondenzira
● masivna kovina (snov, material)	bulk metal (material)	kosovni material (snov, kovina ipd.)
● medsebojno vplivanje (delovanje)	interaction	interakcija

Slovenski izraz	Angleški izraz	NEPRAVILNO (* : ne priporočamo)
● medsebojna odvisnost (zveza), soodvisnost	correlation	*korelacija
● merilo		*kriterij
● nanašanje, nanos, nanosena plast	deposition, deposited film	nanešen
● napaka	defect	
● naparevalnik, naprševalnik	evaporation plant, deposition unit, coating plant, sputtering equipment	napraševalnik
● naprševanje (na podlago) kovin, zlitin (Pozor! Pri naprševanju se katoda razpršuje)	sputtering, sputter deposition	napraševanje, "sputranje"
● nastajanje klic	nucleation	*nukleacija
● neprepusten za zrak, neprodušen		zrakotesen
● neslišen	silent, inaudible	brezslišen
● obdobje, stopnja	stadium, stage	
● odporen proti (npr. koroziji), odpornost proti		odporen na
● odprtina	aperture	*apertura
● onesnaženje, onesnažitvena plast, plast nečistoč	contamination	*kontaminacija
● Piranijev merilnik, Pirani-Penningov vakuummeter	Pirani-Penning gauge	pirani merilnik, Pirani-Penning vakuummeter
● plast	film	film
● plastna upornost $R_p(\Omega)$	sheet resistance	$R(\Omega/\square)$
● plastna masa (g/cm^2)	surface density	
● podlaga	substrate	*substrat
● posnemati	simulate	simulirati
● posoda (vakuumška), komora, recipient	recipient	*kotel, *zvon, *poveznik
● potekati, teči, razvijati se (proces, reakcija)		odvijati se
● prepusten, prepustnost, neprepustnost		produšen, produšnost, neprodušnost, propustnost
● prepust		propust
● presevna elektronska mikroskopija	transmission electron microscopy	prosevna ....
● presevni elektronski mikroskop	transmission electron microscope	
● presojna plast	transparent film	*prosojna plast, film
● prevleka, prekritje	coating	
● prevodnica (tokovna, napetostna)	feed through	prevod, provod, provodnik
● razmere, okoliščine, okolnosti, možnosti, prilike, danosti, položaj, stanje	conditions	pogoji
● razmik, (časovni) presledek		razmak
● ravnati, delati s čim		rokovati s čim
● razprševanje (katode, tarče)	sputtering	
● selitev	migration	*migracija
● sklep	conclusion	zaključek
● skupek, gruča, zrastek	aggregate, cluster	klaster
● sorpcija, sorbirati (ad-, ab-)	sorption	sorbpcija, adsorbpcija, ab-
● specifična upornost, $\rho(\Omega m)$	resistivity	

Slovenski izraz	Angleški izraz	NEPRAVILNO (* : ne priporočamo)
● sproščanje, sprostitvev	relaxation	*relaksacija
● superprevodnost, superprevodne plasti	superconductivity, superconducting films	supraprevodnost
● stresalnik	vibrator	
● tanka plast, tankoplasten, vakuumske tanke plasti, tanka večplastna struktura	thin film	tenka plast, film
● temperaturni koeficient upornosti (TKU)	temperature coeff. of resistance (TCR)	TCR, TKR
● tesnilka, tesnilo (oljno, zračno tesnilo - nem. simmerring)	seal, O-ring	"dihtunga", semering
● tesnjenje	tightness, sealing	tesnenje, "dihtanje"
● težnja, namera, nagnjenje, stremljenje	tendency	
● tlak (= specifična sila pritiska), delni tlak, skupni tlak	pressure (partial, total)	pritisk
● tlak preostalih plinov	pressure of residual gases	rezidualni rezidualni ipd. *rezidualni
● tehtnica na kremenov kristal	quartz balance	kremenova tehtnica, kvarčna vaga
● toplotna stabilizacija	thermal stabilisation	temperaturna stabilizacija
● toplotno staranje	thermal annealing	
● trajnost, uporabnost, obstojnost (npr.: izdelkov)		življenjska doba
● usmerjenost	orientation	*orientacija
● vakuumski sistem (= vak. črpalna naprava + vak. posoda + aparati (merilniki))	vacuum system (= vac. pumping unit + recipient + gauges)	
● vakuum	vacuum	vakum
● vakuumski merilnik (vakuummeter)	vacuum gauge	vakuumski merilec (je človek, ki meri!)
● vpojnost	absorptivity	*absorptivnost
● vrstični mikroskop	scanning microscope	
● tunnelski vrstični mikroskop	tunneling scanning microscope	
● zgled	example	primer (angl. case = primer) (Pozor! Angleži lepo razlikujejo med zgledom in primerom, mi pa to pogosto zmešamo)
● zlitje, zlivanje	coalescence	*koalescenca
● zlog, zlaganje	packing	pakiranje

Za "domačo nalogo" pa tole: Kako bi najlepše prevedli naslednje angleške izraze: gas ballast, by-pass, baffle, butterfly valve, booster pump, leak, molecular drag pump, nude gauge, peak, in situ, ex situ, atomic force scanning tunneling microscopy, cross sectional transmission electron microscopy? Za vse to sicer uporabljamo neke slovenske izraze, ki pa po našem mnenju niso najboljše.

Dr. Jože Gasperič
Institut Jožef Stefan,
Jamova 39, 61111 Ljubljana